

קרא א מיי פיה מהל
שבועות ה' י סמך
לאון רמא טשי"ע י"ד פי
לחל פתי טו:
קמו ב מיי שם פי"ב הל'
א סמך שם טשי"ע
י"ד פי"ב הל' ט"ב:
קמו ג מיי שם פי"ה
הלכה י"ז:
ק"ו ד מיי שם פי"ב הלכה
א ופי"ב מהל' נדרים
הל"ל' סמך שם טשי"ע
שם ופי"ב רע טע"א זל:

תורה אור השלם
1. ונאון המים המאחרים
האלה במעוך לצבות
בטן ולנפל ירך ואמרה
האשה אמן אמן:
במדרש ר' כב

הגהות הר"ח

(6) במשנה מפי אחרים
חייב כיצד אמר לא אכלתי
היום וכו' חתמה חתמה
שנתפסות: (7) חתם ד"ה
שבועה כו' חתמה. י"ב עין
בכשרין פ"א סי' טו
מוחק קושיו זל:

מוסף רש"י

הרה תוד דאחזיק כו'.
אלמא דהיה גזול מקות
בית הכד (נדום ברה).
אורוחא ותיבנא.
אזענללחא מלאת מן
(80). בטרף. נחש מומר
לא משמח קקות בית
הכד (80). מיטרף
טרפין. הו' מומרין
(80). בשבגו טרוף. ולא
הו' גדול כי הא' גזול
(80). שבועת העדות
כו'. רחל לקמן ל' א.
הדרן עלך שבועות
שתים

כי היכי דלא תהוי הפרה לשבועתייהו. הא דלמרינן (גיטין דף ק"ג) נדר שהודר על דעת רבים אין לו הפרה אין ללמוד מכאן דהיינו שנים לחודיה דלמלא דעת הקב"ה שמי ולא תאמר ואתן חרמות שאנו גוזרין על דעת הקב"ה ועל דעת הקהל הידוע שנהן היתר דלפי' על דעת הקהל גרידא הוה על דעת רבים ועוד היכי מישמרי בלא חרטה וי"ל לדעת הקהל כך הוא שיתירו כשיראו ודפי' בלא חרטה ומה שמסמיים דעת הקב"ה תקנו הגאונים לחומרא בעלמא ולא דמי למה שהשניע משה שהקב"ה היה להשניע אכל חרמות שאנו גוזרים הכל תלוי בדעת הקהל לחוד: גב'ו טרוף אסור. במסכת נדרים (ד' כה). פרין ולתני טרוף ומשני מילתא אגב אורחיה קמ"ל דקורת בית הכד טרוף ונפקא מינה לתקא וממכר:

(לעיל ע"ה) משום קניא דרבא. נראה דקפך ונשבע דמסתמא רבא היה יודע בדרייתא והיה משכיב אותו על דעת המקום ועל דעת צ"ד: שבועה שאוכף בכר זו שבועה שלא אוכלנה הראשונה שבועת ביטוי והשניה שבועת שא. (8) תימה דלשניה שבועת ביטוי דשבועה שאוכל היינו כותב כמו שבועה שלא אוכל דלמר רבא לעיל (ד' ס:) דמייב אס אכל כותב ושלח אוכלנה היינו שלא אוכלנה כולה כדלמר רבא נמי לעיל ושמא יש לחלק בין אוכל לשלא אוכל: שבועת העדות נהגת באנשים אב"א אנשים. בריש פרק שבועת העדות נפקא לן מועמדו שני האנשים אס כן אשה פסולה לדון דהא נתן פ' בל קימן (נדב ד' מט: ושם) כל הכשר לדון כשר להעיד והא דכתיב (שופטים ד) והיא שפטת את ישראל איכא למומר שהיתה מלמדת להם הדינים א"י לפי שהיתה נביאה היו מקבלים אותה עליהם וכן יש בירושלמי מעתה שאין האשה מעיזה אינה דנה מיהו תימה דספ"ק דצ"ק (ד' טו. ושם) ובקדושין (ד' לה). דרשינן מאשר תשים לפנייה דהוה הכתוב אשה לאיש לכל הדינים ואי אשה פסולה לדון הא לא מיירי לפנייה אלא כנשרים לדון כדריש פרק המגרש (גיטין ד' פח: ושם) לפנייה ולא לפני עובדי כוכבים איירי בתרתייהו דדיינים וצנידונים וממעט עובדי כוכבים והדיעות משום לפנייה קאי אלהים דמשמע מומחין וקאי נמי אידויגין וכל ישראל האנשים ונשים בכלל זה:

הדרן עלך שבועות שתיים

ואלא שמואל מאי קא משמע לן

אלא הכי קאמר להו לא על דעתכם כי היכי דתהוי שבועתכם על דעת אחרים ולא יוכלו הם להמירה דנדר שזודר על דעת רבים אין לו הפרה: ולא. הו' נחש עב כקורת בית הכד בתמיה: והא סהול. נחש צמי שזוד מלכא:

אלא כי היכי דלא תהוי הפרה לשבועתייהו: ואם לא ראיתי נחש כקורת בית הכד: ולא (6) והוא ההוא דהוה בשני שבור מלכא הוה חד דאחזיק תליסר אורוחא תיבנא אמר שמואל בטרופ כולוהו נמי מיטרף טריפין בשבגו טרוף: שבועה שאוכל בכר זו שבועה שלא אוכלנה כו': השתא משום שבועת ביטוי מיחייב משום שבועת שוא לא מיחייב הרי יצתה שבועה לשוא אמר ר' ירמיה תני אף על שבועת ביטוי: מתני' שבועת ביטוי נהגת באנשים ובנשים בקרובים וברחוקים בכשרין ובפסולין בפני בית דין ושלח בפני בית דין מפי עצמו (7) וחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה קרבן עולה ויורד שבועת שוא נהגת באנשים ובנשים ברחוקים ובקרובים ומפי עצמו (8) וחייבין על זדונה מכות ועל שגגתה פטור י אחת זו ואחת זו המושבע מפי אחרים חייב (7) (אם) (6) הלא אכלתי היום ולא הנחתי תפלן היום משביעך אני ואמר אמן חייב: גב'ו אמר שמואל דכל העונה אמן אחר שבועה כמוציא שבועה בפיו דמי דכתיב ויאמרה האשה אמן אמן אמר רב פפא משמיה דרבא מתני' וברייחא נמי דיקא דקתני "שבועת העדות נהגת באנשים ולא בנשים ברחוקים ולא בקרובים בכשרין ולא בפסולין ואינה נהגת אלא בראויין להעיד ובפני ב"ד ושלח בפני ב"ד אחרים אינן חייבין עד שישכפרו בהן בב"ד דברי רבי מאיר ותניא בברייתא שבועת העדות כיצד אמר לעדים בואו והעידוני שבועה שאין אני יודעין לך עדות או שאמרנו אין אני יודעין לך עדות משביע אני עליכם ואמרנו (לו) אמן בין בפני ב"ד בין שלא בפני בית דין בין מפי עצמו בין מפי אחרים כיון שכפרו בהם חייבין דברי רבי מאיר קשיין אהרדי אלא לאו ש"מ הא דענה אמן הא דלא ענה אמן ש"מ אמר רבינא משמיה דרבא מתניתין דהכא נמי דיקא דקא תני שבועת ביטוי נהגת באנשים ובנשים ברחוקים ובקרובים בכשרין ובפסולין בפני בית דין ושלח בפני בית דין מפי עצמו אין מפי אחרים לא וקתני סיפא זה וזה מושבע מפי אחרים חייב קשיין אהרדי אלא לאו ש"מ הא דענה אמן לא דוקא דמתניתין קא משמע לן:

הדרן עלך שבועות שתיים

אחדדי. דהא הכא מפי אחרים הוא ומחייב ר"מ שלא צ"ד: דוקא דמתני' קמ"ל. אשמעינן דדוקא מן מפי אחרים פטור ודקתני סיפא אחת זו ואחת זו מושבע מפי אחרים חייב דדוקא צענו אמן מן כדקתני ואמרנו אמן דלא תימא אורחא דמילתא קמני:

הדרן עלך שבועות שתיים

אלא הכי קאמר להו לא על דעתכם כי היכי דתהוי שבועתכם על דעת אחרים ולא יוכלו הם להמירה דנדר שזודר על דעת רבים אין לו הפרה: ולא. הו' נחש עב כקורת בית הכד בתמיה: והא סהול. נחש צמי שזוד מלכא:

מלא שלש עשרה ארוות סוקים מתן. שהיה צולע בני גלס ועשו חבילות מתן ונתנו בהן צהמות ומית וגחלי אש טמונים בהן וצלעם ובערו בגופו ומת. לישנא אחרינא גרסינן ארידתא חבילות: בערוף. הא דקאמר כקורת בית הכד שיש בו חריצים כך ראיתי נחש מנומר: כולוהו נמי מיטרף טריפי ומשני בשבגו טרוף. נשבע שהיה טרוף גב'ו ואין נחש עשוי צחצחות אלא צנורו: קתני לא אכלה עובר משום שבועת ביטוי אשכנח ביטוי מיחייב אשכנח שוא לא מיחייב. בתמיה. וכי הנשבע לבטל את המזאת וקיים שבועתו אינו עובר משום שוא והרי כשילאה השבועה מפיו יראה לסקר על דבר שאי אפשר לו ומאזתה עשה הוא עובר אפי' קיים שבועתו: מני אף על שבועת ביטוי והכי קאמר אכלה עבר על שבועת שוא לחודה לא אכלה עבר על שמיא ועל שבועת ביטוי שלא קיים ועל שבועת שוא אע"פ שקיימה: מתני' נהגת באנשים ובנשים כו'. משום דצמי למיתא בשבועת העדות (לקמן ד' ג.) באנשים ולא בנשים ברחוקים ולא בקרובים וכו' תני בהן נהגת בכל אלו: כרחוקים. כגון שאמך לפלוגי רחוק או קרוב: ככשרין. לעדות או כפסולין: מפי עצמו. שמואל הוא שבועת מפי עצמו קרא והוא הדין נמי למושבע מפי אחרים ואמר אמן כדקתני סיפא ואחת זו ואחת זו המושבע מפי אחרים חייב אבל לא אמר אמן פטור כגון משביעי עליך אס אכלת אס לא אכלת ואמר לו אכלתי או לא אכלתי: אמר שבועת שוא בקרובין וברחוקים. אמר על האיש שהוא אשה בין קרוב ובין רחוק: גב'ו כמוציא שבועת מפי. לכל דבר בין להתחייב משום ביטוי דבעינן שילוא שפסתי בין לענין שבועת עדות דמחייב ר' מאיר מפי עצמו אף שלא צדית דין: מתני' וברייחא נמי דיקא. מדמתקשין מתניתין וברייחא אהרדי ולא מיתרין אלא בהכי: אלא כראויין להעיד. מפרש לקמן (6.) למעוטי מלך דמתן (פנהדרין יח.) המלך לא מעיד: עד שיכפרו בו ככ"ד. דכתיב (ויקרא ה) אס לא יגיד במקום הראוי להגדה הכתוב מדבר וקרא צמושבע מפי אחרים כתיב ושמעיה קול אלהים) אבל מפי עצמו בין צ"ד בין שלא צ"ד חייבין דליף ליה ר"מ צפרק דלקמן (דף 6.) צג"ש: משביעי עליכם ואמרנו אמן בין בפני ב"ד בין שלא בפני ב"ד חייבין: הי"ג קשיין

אלא הכי קאמר להו לא על דעתכם כי היכי דתהוי שבועתכם על דעת אחרים ולא יוכלו הם להמירה דנדר שזודר על דעת רבים אין לו הפרה: ולא. הו' נחש עב כקורת בית הכד בתמיה: והא סהול. נחש צמי שזוד מלכא:

הדרן עלך שבועות שתיים

ואלא שמואל מאי קא משמע לן

מסורת הש"ס
(6) נדרים כה... (8) [לעיל ס:]
(7) [בכ"ף וכו' א"ש
(8) [למא, (8) [ועל סה:]
(1) [לקמן ל' א] (1) [ממח טו:]
(8) [ויקרא ה:]

רכינו חננאל

משה ישראל אמר
להן הו' יודעין שלא
לדעתכם אני משביעכם
אלא לדעתי ורעת
המקום כו'. ואסיקנא
אלא משום דלא חיזוי
[הפרה] לשבועתייהו כו':
אם לא ראיתי נחש
כקורת בית הכד. חליסר
אדריחא תיבנא זל: מתני'
נשבע לבטל המצוה
שלא לעשות סוכה
שלא ליטול לולב שלא
להניח תפלן זו היא
שבועת שוא שחייבין
על זדונה מכות ועל
שגגתה פטור: שבועה
שאוכל בכר זו שבועה
שלא אוכלנה. הראשונה
שבועת ביטוי. והשניה
שבועת שוא: ירושלמי
כיצד עושין אומרים
לו שיאכלנה מטוב לו
לעבור על שבועת שוא
ועל שבועת ביטוי.
אמר שלא אוכל בכר
זו: שבועה שאיכלנה.
הראשונה שבועת ביטוי
והשניה שבועת שוא.
אומרים לו שלא יאכלנה.
מוטב לו לעבור על
שבועת שוא לחוד ולא
על שבועת שוא וכיטור.
חזיקה אמר אמן דמשבע
על תרין דאניו תרין לוקא
משום שבועת שוא. בשם
ריש לקיש אמר אהן דחמי
מיטרא נתיב (3) ואמר
קריי פלי ברכסין [לוקא]
משום שבועת שוא. ועוד
אמר כיב בולאות היו
בדרום וכולם חרכו משום
שבועת שוא שהיא אמת
שנאמר לישא הכתי
את בניכם יגר: שבועת
ביטוי נהגת באנשים
ובנשים כו'. וכן שבועת
שוא כו' נהגת בכל
אדם בכשרין ובפסולין
וכו': אמר שמואל כל
העונה אמן אחר שבועה
כמוציא שבועה מפי
דמי. ושמואל דיוקא
דמתניתין קמ"ל וכו'
ופשוטה היא. נתברר
דשבועת ביטוי חייבין על
זדונה מכות ועל שגגתה
קרבן עולה ויורד ועל
שבועת שוא חייבין על
זדונה מכות ועל שגגתה
פטור. ועל שבועת שקר]
שבועת העדות ושבועת
הפקדון קרבן בודון
ובשגגה:
הדרן עלך
שבועות שתיים

אלא הכי קאמר להו לא על דעתכם כי היכי דתהוי שבועתכם על דעת אחרים ולא יוכלו הם להמירה דנדר שזודר על דעת רבים אין לו הפרה: ולא. הו' נחש עב כקורת בית הכד בתמיה: והא סהול. נחש צמי שזוד מלכא:

הדרן עלך שבועות שתיים

ואלא שמואל מאי קא משמע לן